

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU. 410.029.01.2016

P/16/020

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>tytuł kontroli</i>	P/16/020 Realizacja Strategii Głównego Urzędu Miar na lata 2010-2015
<i>objęty kontrolą</i>	Lata 2010–2016
<i>Jednostka prowadząca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
<i>Kontroler</i>	Krzysztof Maliszewski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli Nr LLU/05/2017 z dnia 05.01.2017 r. (dowód: akta kontroli, str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Obwodowy Urząd Miar w Lublinie (dalej: „ObUM”), ul. Strzelecka 1A, 20-805 Lublin
<i>Naczelnik jednostki kontrolowanej</i>	Zbigniew Pacek, od 1 stycznia 2003 r. Naczelnik Obwodowego Urzędu Miar w Lublinie (dalej: „Naczelnik”) (dowód: akta kontroli, str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2010-2016 ObUM, wykorzystywał prawidłowe wzorce miar oraz właściwie i bezzwłocznie realizował zadania w zakresie legalizacji urządzeń pomiarowych paliw ciekłych oraz taksometrów i prowadził kontrole tych urządzeń, zgodnie z planami rocznymi otrzymanymi z Okręgowego Urzędu Miar w Warszawie (dalej: „OUM w Warszawie”). Do realizacji tych zadań przygotowany był organizacyjnie i kadrowo oraz prawidłowo i zgodnie z przyjętymi stawkami pobierał opłaty za przeprowadzenie czynności legalizacyjnych. Przedsiębiorcom użytkującym przyrządy pomiarowe umożliwiono składanie wniosków o przeprowadzenie ich legalizacji przez Internet. Skuteczność sprawowanego nadzoru nad realizacją postanowień ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach² (dalej „Prawo o miarach”) ograniczało niepodejmowanie przez ObUM działań wobec przedsiębiorców, którzy wnioski o ponowną legalizację odmierzaczy paliw i taksometrów składali po upływie terminu ważności poprzedniej legalizacji. Prowadzonymi w ramach nadzoru kontrolami, nie obejmowano wszystkich grup urządzeń pomiarowych użytkowanych na obszarze działania ObUM, które podlegają postanowieniom ww. ustawy. Możliwość monitorowania ważności świadectw legalizacyjnych odmierzaczy paliw ciekłych ograniczał brak wyposażenia ObUM w narzędzia informatyczne, takie jak np. elektroniczne rejestry stacji paliw, gdzie urządzenia pomiarowe są użytkowane. Narzędzia takie mogły być również przydatne przy typowaniu jednostek do kontroli.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2016 r., poz. 884.

Opis stanu faktycznego 1. W maju 2010 r. OUM w Warszawie przekazał drogą elektroniczną do podległego ObUM pismo Prezesa Głównego Urzędu Miar znak GP-031.217/4/BK/10 oraz załączone do niego *Strategiczne działania terenowej administracji miar i administracji probierczej na lata 2010-2015* (dalej *Strategiczne działania terenowej administracji miar*). Przekazując ten dokument podano, że oparty on jest na *Celach strategicznych Głównego Urzędu Miar na lata 2010-2015*, (dalej *Strategii GUM*), przyjętych 26 marca 2010 r., zaktualizowanych w lutym 2013 r. i w sierpniu 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 3-10 i 11-30)

Zgodnie z działaniem nr 1.10. Strategii GUM, doskonalone miały być sposoby postępowania organów administracji miar przy sprawowaniu nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa. W ramach tego działania m.in. opracowane miały być i wdrożone zasady kontroli w kraju odmierzaczy LPG, których rezultatem miało być ujednolicenie postępowania kontrolujących stacje paliw (1.10.3.). Zasady te wdrożone miały być do IV kwartału 2012 r. Odpowiedzialnymi za realizację tych działań było właściwe biuro Głównego Urzędu Miar oraz m.in. OUM w Warszawie.

W ramach działania 1.12. Strategii GUM *Doskonalenie poziomu kadry pracowniczej GUM* do III kwartału 2010 r. poprawiona miała być m.in. struktura zatrudnienia, a do II kwartału 2013 r. sporządzony miał być Program Zarządzania Zasobami Ludzkimi GUM.

Zgodnie z działaniem 1.13. *Efektywne wykorzystanie, rozwój i modernizacja zasobów administracji miar* w latach 2013-2014 ustalone miały być aktualne potrzeby remontowe i modernizacyjne nieruchomości w zarządzie administracji miar oraz opracowany raport zawierający efekty tej analizy. Uruchomiona miała być również na serwerze GUM baza danych o urządzeniach pomiarowych, stanowiskach i wyposażeniu, co skutkowało optymalizacją zakupów sprzętu pomiarowego i lepszym wykorzystaniem posiadanych zasobów.

W ramach działania 4.1 *Wsparcie procesów GUM przy zastosowaniu technologii informatycznych* do roku 2012 zbudowany miał być i wdrożony system bazodanowy dla czynności realizowanych przez GUM. W konsekwencji miał być uproszczony i zautomatyzowany obieg informacji z różnych obszarów działalności GUM, a klienci mieli uzyskać możliwość składania zapytań, zamówień i zawierania umów drogą elektroniczną.

(dowód: akta kontroli, str.11-30)

Naczelnik wyjaśnił, że zasady sprawdzania i kontroli odmierzaczy LPG zostały ujęte w instrukcji opracowanej przez OUM w Warszawie i przekazanej do stosowania dnia 26.06.2015 r. Wymagania dotyczące tych przyrządów pomiarowych określono w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać instalacje pomiarowe do ciągłego i dynamicznego pomiaru ilości cieczy innych niż woda, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych³. Program Zarządzania Zasobami Ludzkimi opracowany został przez OUM w Warszawie i zatwierdzony do stosowania dnia 29 maja 2013 r. Plany remontowe i inwestycyjne opracowywane są przez ObUM corocznie i przekazywane do akceptacji w OUM w Warszawie. Baza danych o urządzeniach pomiarowych, stanowiskach i wyposażeniu nie została opracowana, chociaż informacje z nią związane przekazywane były przez ObUM do OUM w Warszawie. Jedynym systemem bazodanowym znanym w ObUM, a zbudowanym i wdrożonym w Głównym Urzędzie Miar („GUM”) jest system kontroli producentów towarów paczkowanych, wykorzystywany do realizacji i monitorowania kontroli producentów towarów paczkowanych oraz rejestr certyfikatów zatwierdzenia typu.

(dowód: akta kontroli, str. 47-57)

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 4, poz. 23 ze zm.

Dnia 25.09.2012 r. OUM w Warszawie sporządził *Strategię Okręgowego Urzędu Miar w Warszawie* (dalej *Strategia OUM w Warszawie*), która ma charakter wieloletniego planu rozwoju tego urzędu przedstawiającego wizję, misję i cele strategiczne. Strategię OUM w Warszawie podpisał dyrektor tego urzędu, i w dniu podpisania przekazano ją elektronicznie do zapoznania wszystkim podległym urządzeniom obwodowym. Uwzględniać ona miała m.in. zadania obwodowych urzędów miar działających na obszarze działania OUM w Warszawie i zapewnić ład organizacyjny i doskonalenie wewnętrznych procesów oraz realizację celów i zadań ustawowych poprzez efektywną pracę profesjonalnej i wysoko zmotywowanej kadry. W ramach realizacji celów operacyjnych przyjęto listę wskaźników służących monitorowaniu stopnia ich realizacji.

Z analizy wskaźników osiągniętych przez ObUM w latach 2014 i 2016 wynikało, m.in. że:

- liczba odrzuconych wniosków o legalizację z 43 zmalała do 24 tj. o 44,2% (wskaźnik odnoszący liczbę wykonanych czynności z dziedziny metrologii do liczby czynności z tej dziedziny zgłoszonych do wykonania),
- liczba przyrządów pomiarowych poddanych kontroli w nadzorze, które nie spełniały wymagań metrologicznych zmalała z 26 do 17 tj. o 34,6% (wskaźnik odnoszący liczbę przyrządów pomiarowych poddanych kontroli w nadzorze spełniających wymagania do liczby przyrządów poddanych kontroli w nadzorze).

(Dowód: akta kontroli, str. 159-164)

Ustalone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
------------------------------	--

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli z uwagi na opisany powyżej stan faktyczny odstępuje od formułowania oceny ObUM w zakresie planowania i monitorowania działań w ramach strategii administracji miar.

2. Realizacja

Opis stanu faktycznego	1. Obszar działania ObUM, zgodnie z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 19 marca 2010 r. w sprawie zniesienia niektórych obwodowych urzędów miar oraz określenia obszaru działania i siedzib okręgowych i obwodowych urzędów miar ⁴ obejmuje powiaty: łęczyński, opolski, parczewski, puławski, rycki, świdnicki i włodawski oraz miasta na prawach powiatu: Chełm i Lublin.
---------------------------	---

Struktura organizacyjna ObUM nie uległa zmianie od 2010 r. i była zgodna z jego regulaminem organizacyjnym, stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 34 Prezesa GUM z dnia 20 lipca 2006 r. oraz zapewniała realizację powierzonych zadań. W Urzędzie wydzielono trzy pracownice: pomiarów objętości i przepływów, pomiarów masy oraz pomiarów powierzchni, prędkości i drogi. Ponadto funkcjonował punkt obsługi klientów (dalej „POK”). W badanym okresie w ObUM zatrudnionych było 14 osób w pełnym wymiarze czasu pracy oraz jedna osoba na 3/4 etatu (sprzątaczką).

W załączniku do regulaminu organizacyjnego określono rodzaje przyrządów pomiarowych legalizowanych przez ObUM. W poz. 2 załącznika (Grupa: *Przyrządy do pomiaru objętości i przepływu płynów oraz do pomiaru ciepła*) podano, że legalizowane mogą być pływakowe mierniki objętości mleka, a w poz. 3 beczki metalowe, drewniane i z tworzyw sztucznych. Z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli⁵ wynika, że z ww. przyrządów pomiarowych

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 56, poz. 341.

⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 1066 j.t.

legalizacji podlegają jedynie beczki metalowe. Zmieniona została również nazwa podlegających legalizacji wag automatycznych (grupa: *Przyrządy do pomiaru masy i wielkości pochodnych*) wymienionych w poz. 22c - wagi kontrolne dla pojedynczych ładunków noszą nazwę wag do pojedynczych ładunków. Do wag porcjujących wymienionych w poz. 22d nie zalicza się już dozowników objętościowych.

(dowód: akta kontroli str. 47-57)

2. Podczas czynności prowadzonych przez pracowników ObUM wykorzystywane są nw. instrukcje:

- w zakresie metrologii prawnej instrukcje legalizacyjne - szt. 30,
- w obszarze oceny zgodności instrukcje sprawdzania - szt. 7,
- w obszarze akredytowanym instrukcje wzorcowania przyrządów pomiarowych - szt. 23,
- w metrologii technicznej nieakredytowanej instrukcje wzorcowania - szt. 11,
- instrukcje sprawdzania wag - szt. 1.

Naczelnik wyjaśnił, że legalizacja przyrządów pomiarowych prowadzona jest na podstawie wymagań określonych rozporządzeniami dla poszczególnych grup przyrządów pomiarowych. Rozporządzenia te określają zarówno wymagania metrologiczne, techniczne, jak i szczegółowy zakres sprawdzeń dokonywanych podczas legalizacji. Ponadto stosowane są własne pomocnicze dokumentacje w ramach funkcjonującego systemu jakości ISO 9001, Jednostki Notyfikowanej nr 1448 do oceny zgodności wag nieautomatycznych i automatycznych oraz w ramach Laboratorium Wzorcującego OUM w Warszawie nr AP 081.

(dowód, akta kontroli str. 179)

3. Odnośnie jakości usług świadczonych przez ObUM Naczelnik wyjaśnił, że pozyskuje informacje zwrotne dotyczące jakości obsługi przedsiębiorców na podstawie prowadzonych rozmów oraz poprzez wykorzystywanie badań ankietowych. Otrzymane w ten sposób informacje wykorzystywane były do doskonalenia zarówno systemu zarządzania jakością, jak również obsługi klienta. W latach 2010-2016 udostępniono na stronie internetowej ObUM do pobrania w wersji Word wnioski i formularz ustalenia wysokości opłaty oraz wprowadzono możliwość internetowego składania wniosków na epuap lub za pomocą podpisu kwalifikowanego. Na stronie internetowej GUM udostępniono bazę danych dot. zatwierdzeń typu przyrządów pomiarowych, co ułatwia przygotowanie do ich legalizacji, uruchomiono również badania międzylaboratoryjne. Powyższe skutkowało poprawą jakości wykonywanych usług metrologicznych. ObUM wchodzi w skład Zespołu Laboratoriów Wzorcujących OUM w Warszawie, który posiada wdrożony system zarządzania jakością spełniający wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 "Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących". W ObUM stosowana jest procedura ogólna P-15/OUM1 „Obsługa klienta”, która określa zasady współpracy w obszarze identyfikacji potrzeb klienta, udzielania porad technicznych, zapewnienia dostępu do monitorowania realizacji zlecenia przy zachowaniu poufności innych zleceń oraz pozyskiwania opinii klienta o pracy laboratoriów. Procedura ta jest stosowana do zadań wykonywanych z zakresu metrologii technicznej, jak i prawnej. Funkcjonujące systemy jakości są zgodne z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz Wspólną Metodą Oceny CAF 2006.

(dowód: akta kontroli, str. 88 i 357)

4. Pracownik ObUM uczestniczył w spotkaniach tematycznych organizowanych przez GUM dotyczących uspołnieniami interpretacji i stosowania przepisów prawnych. Spotkania miały miejsce w latach 2010, 2013, 2014, 2015 i 2016 oraz dwukrotnie w roku 2011 i 2012.

(dowód: akta kontroli str. 214)

5. W latach 2010-2016 r. ObUM wydał świadectwa legalizacji dla:

- 9.313 szt. odmierzaczy paliw ciekłych innych niż gazy (w roku 2010 – 1.038, a w 2016 – 1.571),

- 2.444 szt. odmierzaczy paliw gazowych LPG (w roku 2010 - 332, a w 2016 – 363),
- 8.170 taksometrów (w roku 2010 - 1.138, a w 2016 – 1.233).

W okresie tym ObUM wydał 165 decyzji o odmowie legalizacji, w tym pięć dotyczyło odmierzaczy paliw ciekłych a 17 odmierzaczy paliw gazowych LPG. W kontrolowanych grupach przyrządów pomiarowych (taksometry, odmierzacze paliw ciekłych innych niż gazowe i odmierzacze paliw gazowych LPG), w latach 2010-2016 terminowość załatwiania spraw nie budziła zastrzeżeń. Wszystkie wylosowane do analizy sprawy dot. legalizacji 40 odmierzaczy paliw ciekłych innych niż gazowe, 20 odmierzaczy paliw gazowych LPG oraz 20 taksometrów załatwiane były (wydanie świadectwa legalizacji) w dniu złożenia wniosku do ObUM lub w dniu następnym.

Postępowania legalizacyjne przeprowadzono w sposób jednolity, korzystając z procedur określonych w instrukcjach oraz sporządzając zapiski odpowiadające wzorom. Nie stwierdzono braku kompletności informacji wymaganych do podania w zapiskach.

(dowód, akta kontroli str. 183 i 59-60)

Oplaty pobierane od podmiotów wnioskujących o legalizację były zgodne ze stawkami ustalonymi przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2013 r. *w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy*⁶.

W latach 2010-2016 z tytułu legalizacji odmierzaczy paliw ciekłych (w tym gazowych LPG) ObUM pozyskał dochody w łącznej kwocie 1.652.636 zł (w roku 2010 – 189.700 zł, a w roku 2016 – 280.610 zł).

Z tytułu legalizacji taksometrów w latach 2010-2016 dochody wyniosły 580.384 zł (w roku 2010 – 93.500 zł, a w roku 2016 – 82.709).

(dowód, akta kontroli str. 58-59)

Wnioski o legalizację przyrządów pomiarowych składano w ObUM wyłącznie w formie pisemnej. Wnioskodawcy mieli możliwość składania wniosków drogą elektroniczną, poprzez: elektroniczną skrzynkę podawczą (ESP) oraz platformę e-PUAP2. Z możliwości takich nie korzystali, w okresie objętym kontrolą NIK.

Wnioskujący o legalizację nie mieli możliwości sprawdzenia drogą elektroniczną stanu realizacji postępowania.

Naczelnik wyjaśnił, że składanie wniosków o legalizację przyrządów pomiarowych odbywa się dwutorowo, tj. przyrządy pomiarowe typu wagi, taksometry, odważniki legalizowane w Urzędzie, które są na bieżąco wykonywane, rejestrowane i rozliczane oraz czynności metrologiczne wykonywane poza Urzędem. Legalizacje realizowane w terenie są zgłaszane telefonicznie, mailem bądź ustnie a ich terminy ustalane z klientem, są wstępnie rejestrowane w poglądowym harmonogramie prac ObUM niezbędnym do długoterminowego planowania prac i urlopów. Uzgodnienia te są często anulowane a terminy przesuwane. Klienci są informowani o konieczności dostarczenia na kilka dni przed legalizacją poprawnie wypełnionego wniosku o legalizację mailem bądź bezpośrednio do POK celem weryfikacji poprawności danych i możliwości przygotowania Urzędnika do wykonania czynności legalizacyjnych, natomiast w dniu legalizacji winien być dostarczony oryginał wniosku. Przesyłane mailem wnioski w postaci skanów, bądź w word, lub dostarczane do POK w większości wypadków posiadają braki formalne, błędnie wpisane grupy przyrządów, klasyfikację, niewłaściwą cenę, brak niektórych danych takich jak numer zatwierdzenia typu, numer fabryczny, brak podpisu, dlatego po weryfikacji i przekazanych informacjach klientowi w dniu legalizacji dostarczany i rejestrowany jest oryginał poprawnie wypełnianego wniosku. Ponadto przysyłane wnioski bez podpisu kwalifikowanego prawnie

⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 808, wcześniejsze rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 października 2004 r. *w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy* (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2309).

nie mogą być traktowane jako oryginały służące do rozliczeń księgowych. Zdarza się też, że klienci na uzgodnione terminy legalizacji dostarczają bądź wypełniają wnioski o legalizację dopiero w dniu legalizacji i nie są to przypadki odosobnione. W ObUM nie ma problemu z dotrzymywaniem 30 dniowego terminu (zgodnie z KPA) ustalania terminów i realizacji zleceń, dlatego mając powyższe na uwadze przyjęte rozwiązanie pozwala na unikanie błędów, pomyłek w elektronicznym rejestrze zgłoszeń, jak też rozliczeń księgowych. Wprowadzana nowelizacja Prawa o miarach przewiduje w przyszłości rejestrację wniosków i płatności przed wykonaniem czynności legalizacyjnych.

(dowód, akta kontroli str. 47-57)

Załączona do wniosków o wydanie ponownej legalizacji dokumentacja składała się każdorazowo z: formularza ustalenia opłaty za czynności wykonywane przez organ administracji miar, poprzedniego świadectwa ponownej legalizacji przyrządu lub pierwotnej legalizacji oraz zapiski sprawdzenia przyrządu (odmierzacza paliw lub taksometru). Wynik sprawdzenia technicznego i metrologicznego zamieszczony w zapisce potwierdzał spełnienie wymogów i wydanie świadectwa legalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 215-336)

Analiza wybranych losowo 40 legalizacji odmierzaczy paliw ciekłych z lat 2015 i 2016 oraz sprawdzenie jakie postępowania legalizacyjne prowadzono dla tych urządzeń pomiarowych od 2010 r. pozwoliła ustalić, że dla 23 z nich na dzień kolejnych legalizacji (max. co 25 miesięcy) wydane poprzednio świadectwa legalizacji utraciły już ważność. Łączna zwłoka w uzyskaniu nowego świadectwa legalizacji w latach 2010-2016 wynosiła od 1 do 1.110 dni (zwłokę wynoszącą ponad 100 dni stwierdzono w 12 przypadkach). ObUM nie dysponował informacjami, czy w czasie braku ważności legalizacji tych urządzeń pomiarowych były one wykorzystywane w prowadzonej działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str. 72-75)

Analiza wybranych losowo 20 legalizacji gazu LPG z 2016 r. oraz sprawdzenie jakie postępowania legalizacyjne prowadzono dla tych urządzeń pomiarowych od 2010 r. pozwoliła ustalić, że dla dziewięciu z nich na dzień ponownych legalizacji (max. co 13 miesięcy) wydane poprzednio świadectwa legalizacji utraciły już ważność. Łączna zwłoka w uzyskaniu nowego świadectwa legalizacji w latach 2010-2016 wynosiła od 1 dnia do 179 dni (zwłokę wynoszącą ponad 50 dni stwierdzono w 4 przypadkach). ObUM nie dysponował informacjami, czy w czasie braku ważności legalizacji tych urządzeń pomiarowych były one wykorzystywane w prowadzonej działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str. 76-78)

Analiza wybranych losowo 20 legalizacji taksometrów z 2016 r. oraz sprawdzenie jakie postępowania legalizacyjne prowadzono dla tych urządzeń pomiarowych od 2010 r. pozwoliła ustalić, że dla dziewięciu z nich na dzień ponownych legalizacji (max. co 25 miesięcy) wydane poprzednio świadectwa legalizacji utraciły już ważność. Łączna zwłoka w uzyskaniu nowego świadectwa legalizacji w latach 2010-2016 wynosiła od 2 dni do 423 (a zwłokę wynoszącą ponad 50 dni stwierdzono w 4 przypadkach). ObUM nie dysponował informacjami, czy w czasie braku ważności legalizacji tych urządzeń pomiarowych były one wykorzystywane w prowadzonej działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str. 79-81)

6. Do ObUM nie wpłynęły opracowane przez Biuro Metrologii Prawnej GUM raporty: „Zwiększenie elastyczności stosowanych metod legalizacji przyrządów pomiarowych” oraz „Dalsze upraszczanie procedur stosowanych przez administrację miar przy wykonywaniu czynności metrologicznych (innych niż legalizacja) na rzecz przedsiębiorców” z dnia 4 lipca 2013 r. Naczelnik wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie zwiększono elastyczności metod postępowania przy *legalizacji przyrządów pomiarowych* co było planowane (ujęte) w dokumencie „Cele strategiczne Głównego Urzędu Miar w latach 2010 – 2015” w ramach poddziałań 2.8.1 i 2.8.2. w przedmiotowej sprawie. Postępowanie przy

czynnościach legalizacyjnych regulowane jest rozporządzeniami w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać przyrządy pomiarowe, w związku z czym uelastycznianie metod pomiarowych może dotyczyć skracania oczekiwania okresu na legalizację, wydawania dokumentów legalizacyjnych, zakupu pomocniczych przyrządów pomiarowych typu kolby, itd.

(dowód: akta kontroli str. 180)

7. W badanym okresie w ObUM nie zarejestrowano skarg na postępowanie administracyjne oraz na wykonywanie czynności służbowych przez pracowników zatrudnionych w ObUM.

W latach 2010-2016 do ObUM wpłynęło ogółem 79 skarg (z tego jedna dotyczyła taksometru, a 64 odmierzaczy paliw), z których 32 (wszystkie dotyczyły odmierzaczy paliw) okazały się zasadne oraz jedna skarga dotycząca taksometru, również była zasadna. Wszystkie skargi które wpłynęły do ObUM wyjaśniano w prowadzonych postępowaniach kontrolnych, na wszystkie z nich skarżący otrzymali również pisemną odpowiedź.

Liczba skarg dotyczących odmierzaczy w okresie objętym kontrolą zwiększała się: w 2011 r. wpłynęła jedna skarga dotycząca odmierzaczy paliw i była zasadna (w wyniku przeprowadzonej kontroli udzielono mandatu karnego w kwocie 300 zł). W 2016 r. wpłynęło 11 skarg dotyczących odmierzaczy paliw, z których dwie były zasadne (w wyniku przeprowadzonych kontroli udzielono dwóch mandatów karnych na łączną kwotę 500 zł). Ogółem w latach 2010-2016 podczas kontroli skargowych dotyczących odmierzaczy paliw udzielono 27 mandatów na łączną kwotę 8.400 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 61 i 356)

8. Urząd posiadał pełną dokumentację, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami i przepisami w zakresie legalizacji ponownej analizowanych przyrządów pomiarowych (odmierzaczy paliw i taksometrów elektronicznych). Inicjatorami legalizacji ponownych byli użytkownicy lub przedsiębiorcy zajmujący się obsługą i serwisem tych urządzeń. Nie odnotowano przypadku odmowy wszczęcia postępowania z uwagi na brak kompetencji. W latach 2010-2016 ObUM przeprowadził ogółem 181.082 legalizacje przyrządów pomiarów, w tym: 21.429 legalizacji pierwotnych oraz 158.653 legalizacje ponowne. W okresie tym legalizowano m.in.: 9.313 szt. odmierzaczy paliw ciekłych innych niż gazy, 2.444 szt. odmierzaczy paliw gazowych LPG oraz 8.170 taksometrów.

(dowód: akta kontroli, str. 58-60)

9. ObUM prowadząc kontrolę metrologiczną sprawdzał przyrządy pomiarowe w warunkach określonych w zatwierdzeniu typu lub określonych przez producenta, a w świadectwach wzorcowania podawał warunki środowiskowe (jeżeli wymagały tego przepisy lub producent), zgodnie ze wzorem zawartym w dokumentacji systemu jakości ObUM.

(dowód: akta kontroli, str. 215-336)

10. ObUM nie prowadził w formie elektronicznej rejestru stacji paliw, prowadził natomiast rejestry odmierzaczy paliw i taksometrów, uzupełniane po każdej przeprowadzonej legalizacji. Naczelnik wyjaśnił, że bazy danych o podmiotach prowadzone są w dwóch programach informatycznych: „Rejestrze zgłoszeń” i „Kartotekach”. Rejestr zgłoszeń jest programem do obsługi podmiotów gospodarczych w zakresie legalizacji oraz wzorcowań przyrządów pomiarowych zgłaszanych do ObUM. Gromadzone są w nim niezbędne dane do przeprowadzenia czynności metrologicznych, czyli podstawowe dane identyfikujące przyrząd pomiarowy, miejsce jego zainstalowania, jeśli jest posadowiony na stałe, dane identyfikujące zgłaszającego oraz użytkownika, jeśli nie jest nim zgłaszający.

Na podstawie danych zawartych w tym programie istnieje możliwość sprawdzenia czy dany przyrząd był już zgłaszany do kontroli metrologicznej, ile i jakie przyrządy urząd poddał takiej kontroli w poszczególnych latach. Można również sprawdzić czy zakwestionowane przyrządy podczas kontroli terenowych zostały zgłoszone do legalizacji. Program Kartoteki wykorzystywany jest w ObUM do

gromadzenia informacji o przyrządach pomiarowych zgłaszanych do legalizacji. Urząd posiadał bazy danych dotyczących taksometrów, wag samochodowych, odmierzaczy i instalacji paliw ciekłych oraz gazu propan butan. Na ich podstawie jest w stanie dowiedzieć się kto dany przyrząd zgłosił do legalizacji, gdzie i przez kogo jest użytkowany, ile razy został poddany kontroli metrologicznej, a także do kiedy ważna jest jego legalizacja. Dane w nim zawarte aktualizowane są na bieżąco po każdorazowej kontroli metrologicznej przez pracowników ObUM. Dane dotyczące odmierzaczy paliw służą do typowania kontroli stacji paliw.

Na dzień 31.12.2016 r. z danych z ww. systemów informatycznych wynikało, że zarejestrowano w nich 3.061 odmierzaczy i 2.631 taksometrów. Analiza wylosowanych do kontroli odmierzaczy paliw ciekłych pozwoliła ustalić, że od dnia legalizacji ponownej czterech z tych urządzeń (poz. 9, 13, 14 i 15 zestawienia - akta kontroli str. 62-65) nie upłynął jeszcze rok, a uwzględniając, że wydane poprzednio dla nich świadectwa poprzedzone były utratą ważności w łącznej liczbie od 59 do 889 dni, istnieje możliwość podjęcia działań w kierunku wyjaśnienia przyczyn tych opóźnień i egzekwowania odpowiedzialności przedsiębiorców je użytkujących. Podobnie w przypadku użytkowników taksometrów, gdzie w trzech przypadkach (poz. 12, 14 i 17 zestawienia – akta kontroli 69-71) przed ostatnią legalizacją w roku 2016, poprzednie świadectwa legalizacji nie były ważne łącznie od 46 do 148 dni.

(dowód: akta kontroli str. 47-57 i 72-81)

W elektronicznych rejestrach rocznych przy numerze fabrycznym legalizowanego urządzenia pomiarowego podawano również adres stacji paliw na której był on użytkowany, nie było natomiast informacji o poprzednim świadectwie legalizacyjnym oraz dacie jego ważności. Informacje odnośnie funkcjonowania tego urządzenia w latach poprzednich można było pozyskać przeglądając odnotowane w systemie legalizacje. Z wykazu otrzymanego na potrzeby kontroli NIK z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzonym na podstawie art. 12 ust. 2 pkt 1-3 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw⁷, na terenie działania ObUM funkcjonowało łącznie 453 stacje paliw.

ObUM nie posiadał również elektronicznego rejestru taksometrów, które są wykorzystywane na jego terenie działania, dysponuje zaś rejestrem legalizacji tych urządzeń pomiarowych wykonywanych w danym roku. Informacje odnośnie funkcjonowania tego urządzenia w latach poprzednich można było pozyskać przeglądając odnotowane w systemie legalizacje tego urządzenia pomiarowego.

Planowanie ww. urządzeń pomiarowych do kontroli, realizowanych w ramach sprawowanego nadzoru nad wykonywaniem przepisów Prawa o miarach, odbywa się przy wykorzystaniu informacji zgromadzonych w użytkowanych systemach informatycznych.

(dowód: akta kontroli, str. 47-57 i 211-213)

11. ObuM nie przypominał posiadaczom przyrządów pomiarowych o obowiązku przeprowadzania ponownej legalizacji. Naczelnik wyjaśnił, że niejednokrotnie użytkownicy tych przyrządów pomiarowych, dla których potwierdzenie legalizacji nastąpiło poprzez nałożenie cech, a nie wydanie świadectwa, zwracali się telefonicznie z zapytaniem o podanie terminu ważności legalizacji użytkowanych przyrządów pomiarowych. Wówczas na bieżąco byli oni informowani o okresach ważności legalizacji. Z posiadanych informacji wiemy, iż przedsiębiorcy serwisujący stacje paliw prowadzą na własne potrzeby bazy danych z upływem terminów ważności legalizacji odmierzaczy i zbiorników (łącznie z tymi po dokonaniu oceny zgodności).

(dowód: akta kontroli, str. 84)

12. W ObUM zostały wdrożone systemy informatyczne ePUAP i eTP, powstała nowa wersja elektronicznego „Rejestru zgłoszeń” z funkcją obsługi „Biura”, tj. prowadzeniem elektronicznego

⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 1928 ze zm.

dziennika korespondencji dot. legalizacji. GUM wprowadził elektroniczny rejestr zatwierdzeń typu przyrządów pomiarowych dostępny na jego stronie internetowej, z którego korzystał ObUM. Na koniec 2016 r. ObUM posiadał 14 komputerów (w tym pięć przenośnych). Osiem z nich zostało zakupionych w latach 2010-2016 (cztery stacjonarne i cztery przenośne).

Naczelnik wyjaśnił, że posiadany sprzęt informatyczny zapewnia prawidłową realizację zadań realizowanych przez ObUM.

(dowód: akta kontroli, str. 51)

13. Analiza 10 losowo wybranych postępowań kontrolnych dot. taksometrów elektronicznych (5) i odmierzaczy paliw (5), przeprowadzonych w latach 2010-2016 przez Urząd, potwierdziła jednolite stosowanie przyjętych uregulowań prawnych i wytycznych. Podmioty zawiadamiano o zamiarze przeprowadzenia kontroli, a przekazywane kontrolowanym upoważnienia zawierały pouczenia o prawach i obowiązkach kontrolowanego. Plany kontroli wyznaczane corocznie przez OUM w Warszawie były w latach 2010-2016 realizowane.

W latach 2010-2016 planowano do kontroli 331 stacji paliw ciekłych (w tym LPG) oraz 78 taksówek, natomiast przeprowadzono ich odpowiednio 370 i 79. Wszystkie kontrole taksówek miały charakter formalny (przyrządy pomiarowe służące badaniu taksometrów nie są mobilne i zainstalowane są w siedzibie ObUM). Z 370 przeprowadzonych w latach 2010-2016 kontroli odmierzaczy paliw ciekłych, 141 stanowiły kontrole kompleksowe (z przeprowadzeniem pomiarów na miejscu instalacji urządzeń pomiarowych) odmierzaczy, a 229 kontrole formalne. W roku 2010 wykonano 15 kontroli kompleksowych odmierzaczy paliw ciekłych, a w roku 2016 – 28.

W roku 2010 planowano wykonanie 45 kontroli stacji paliw ciekłych, a w roku 2016 - 58. W roku 2010 planowano wykonać 10 kontroli taksówek, a w roku 2016 - 5. W roku 2016 skontrolowano ogółem 67 stacji paliw ciekłych, co stanowiło 14,8% funkcjonujących na terenie ObUM (wg UOKiK).

W roku 2016 ObUM skontrolował, zgodnie z planem, pięciu taksówkarzy, co odniesione do 2.631 podmiotów użytkujących taksometry (na koniec tego roku) stanowiło jedynie 0,2%. W roku 2012 przeprowadzono 23 takie kontrole, a planowano na ten rok 20. Jedno z postępowań kontrolnych prowadzonych w roku 2012 zakończyło się udzieleniem mandatu karnego w kwocie 50 zł.

W planach kontroli ObUM otrzymywanych z OUM w Warszawie w latach 2010-2016 nie przewidywano kontroli użytkowników gazomierzy, liczników energii elektrycznej, wodomierzy, ciepłomierzy i kontrole w tym zakresie nie były przez ObUM prowadzone. W roku 2010 przeprowadzono jedną kontrolę skargową dotyczącą użytkownika ciepłomierzy. Plany kontroli przewidywały natomiast przeprowadzenie przez ObUM kontroli polegających na sprawdzeniu w ewidencji w roku 2010 – dwóch liczników energii elektrycznej, jednego wodomierza i jednego gazomierza, w roku 2011 po jednym liczniku, wodomierzu, ciepłomierzu i gazomierzu. W roku 2012 – jednego wodomierza i dwóch ciepłomierzy, a roku 2013 – jednego licznika i ciepłomierza oraz dwóch wodomierzy. Plany dotyczące kontroli polegających na sprawdzeniu w ewidencji w latach 2010-2013 zostały przez ObUM wykonane.

Naczelnik wyjaśnił, że plany kontroli do realizacji na dany rok otrzymuje z OUM Warszawa, a prowadzone z tym zakresie konsultacje dotyczą terminów kontroli uprawnionych do napraw i sprawdzeń tachografów analogowych i cyfrowych, a także ogólnych uzgodnień, co do łącznej wielkości kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych, natomiast ilości i grupy przyrządów typowanych do kontroli są ustalane przez OUM Warszawa. Nadzór metrologiczny sprawowany przez ObUM realizowany jest w oparciu o roczne plany kontroli przekazywane przez OUM w Warszawie.

(dowód: akta kontroli, str. 59, 178 i 184-210)

14. W okresie objętym kontrolą ObUM przeprowadził sześć kontroli przyrządów pomiarowych wspólnie z innymi służbami tj. z udziałem Policji, Inspekcji Handlowej lub Straży Miejskiej. Podczas trzech z tych kontroli ujawniono nieprawidłowości skutkujące skierowaniem wniosków do sądu (związane z odmową podpisania protokołu kontroli i przyjęcia mandatu karnego).

(dowód: akta kontroli, str. 84)

15. W wyniku kontroli przeprowadzonych w latach 2010-2016 ObUM udzielił łącznie 192 mandatów o łącznej wartości 30.200 zł. Podczas kontroli odmierzaczy paliw ciekłych i LPG udzielono w tym czasie 48 mandatów na łączną kwotę 12.200 zł. Podczas kontroli taksometrów nałożono jeden mandat karny w kwocie 50 zł

(dowód, akta kontroli str. 85)

Ustalone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
------------------------------	--

Uwagi dotyczące badanej działalności	NIK zwraca uwagę, że: 1. ObUM nie posiada narzędzi elektronicznych umożliwiających monitoring ważności wydanych świadectw legalizacyjnych odmierzaczy paliw. Nie opracowano również wewnętrznych procedur postępowania w przypadku gdy świadectwo legalizacji urządzenia pomiarowego, zgłaszanego do ponownej legalizacji, utraciło już ważność. Pozyskanie takiego oprogramowania oraz wprowadzenie algorytmu postępowania powinno zdaniem NIK poprawić skuteczność nadzoru nad wykonywaniem przepisów Prawa o miarach. W przypadku uzasadnionych podejrzeń co do popełnienia wykroczenia z art. 26 ust. 1 pkt 2 Prawa o miarach, ObUM powinien kierować zawiadomienia do Policji. Kontrola 40 legalizacji odmierzaczy paliw ciekłych z lat 2015-2016 oraz sprawdzenie jakie postępowania legalizacyjne prowadzono dla tych urządzeń pomiarowych od 2010 r. pozwoliła ustalić, że aż dla 23 z nich wydane poprzednio świadectwa legalizacji utraciły ważność, a łączna zwłoka w uzyskaniu nowych świadectw legalizacji w latach 2010-2016 wynosiła od 1 do 1110 dni. W przypadku 20 legalizacji gazu LPG z 2016 r. stwierdzono, że aż dla dziewięciu z nich legalizacje utraciły ważność przed wydaniem ponownych, a łączna zwłoka w latach 2010-2016 wynosiła od 1 do 179 dni. Kontrola 20 legalizacji taksometrów pozwoliła ustalić, że aż dla dziewięciu z nich legalizacje utraciły już ważność, a łączna zwłoka w latach 2010-2016 wynosiła od 2 do 423 dni. ObUM nie dysponował informacjami, czy w czasie braku ważności legalizacji tych urządzeń pomiarowych były one wykorzystywane w prowadzonej działalności gospodarczej. W ocenie NIK, w siedmiu przypadkach, gdy od przeprowadzonej przez ObUM legalizacji odmierzaczy paliw ciekłych (4) oraz taksometrów (3) nie upłynął jeszcze rok, a przeprowadzono je po dacie utraty ważności poprzednich świadectw (od 46 do 889 dni) powinny być podjęte działania wyjaśniające przyczyny tych opóźnień, a w uzasadnionych przypadkach kierowane zawiadomienia do Policji. Naczelnik wyjaśnił m.in., że zgodnie z art. 26 Prawa o miarach, czynności kontrolne mogą być przeprowadzane w miejscach, w których powinny lub mogą być stosowane lub przechowywane w stanie gotowości do użycia przyrządy pomiarowe podlegające prawnej kontroli metrologicznej. Pracownicy Urzędu przyjmując wniosek o przeprowadzenie legalizacji ponownej przyrządu pomiarowego wraz z kopią świadectwa legalizacji ponownej z poprzedniej legalizacji z przekroczonym terminem ważności, nie mają możliwości stwierdzenia stosowania bądź przechowywania w stanie gotowości do użycia przyrządu pomiarowego, podlegającego prawnej kontroli metrologicznej, bez wymaganych dowodów tej kontroli, a tym samym nie mają możliwości stwierdzenia istnienia przesłanek popełnienia wykroczenia. Zgodnie z Prawem o miarach legalizacja ponowna przyrządu pomiarowego może być dokonywana na wniosek zarówno użytkownika, jak i wykonawcy naprawy lub instalacji przyrządu pomiarowego. Wszczęcie postępowania kontrolnego, zgłaszanie wniosków do Sądu, czy na Policję w sytuacji gdzie nie ma przesłanki popełnienia wykroczenia jest bezzasadne, gdyż należy udowodnić czy zgłaszany przyrząd pomiarowy w okresie braku ważnych dowodów prawnej kontroli metrologicznej był stosowany bądź przechowywany w stanie gotowości do użycia, co jest bardzo trudne, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwe. Należy pamiętać o wyłączaniu przyrządów z użytkowania, zawieszaniu działalności firm, zmianie miejsca zainstalowania czy napraw zgłaszanych przyrządów. Dlatego też w ocenie Urzędu działanie takie przyczyniło by się do generowania nieuzasadnionych kosztów. W ramach sprawowania nadzoru nad wykonywaniem przepisów Prawa o
---	--

miarach, Obwodowy Urząd Miar w Lublinie przeprowadza rocznie ponad 350 kontroli, w tym ok. 270 tzw. użytkowników przyrządów pomiarowych, ponadto producentów towarów paczkowanych, upoważnionych przedsiębiorców do napraw i instalacji tachografów analogowych i cyfrowych. „Na bieżąco współpracujemy w zakresie ujawnianych wykroczeń i przepływu informacji z wieloma służbami Policji, UKS, URE, Inspekcją Handlową i ITD. W minionym okresie po kontrolach w których stwierdzano popełnienie wykroczenia, a także podejrzenie popełnienia przestępstwa odnotowaliśmy wiele przypadków zgłaszania wniosków do Sądów, na Policję do Prokuratury Rejonowej w Lublinie i Puławach. Nasze działania powodowały wyroki sądowe, wysokie mandaty karne, jak też cofanie koncesji na obrót paliwami dla przedsiębiorców z ujawnionymi wykroczeniami.”

(dowód: akta kontroli str. 44-46)

2. ObUM nie prowadził w latach 2010-2016 kontroli użytkowników grup urządzeń pomiarowych takich jak: gazomierze, liczniki energii elektrycznej, wodomierze i ciepłomierze, jedynie w roku 2010 przeprowadzono jedną kontrolę skargową dotyczącą użytkownika ciepłomierzy. Kontrole te nieujmowane były również w rocznych planach kontroli, które ObUM otrzymywał z OUM w Warszawie. W planie kontroli dla ObUM na 2017 r. ujęto już wszystkie ww. grupy urządzeń pomiarowych. NIK uważa, że objęcie kontrolą użytkowników wszystkich grup urządzeń pomiarowych zapewni właściwe, zgodne z art. 20 ust. 1 pkt 2 Prawa o miarach, sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem przepisów tej ustawy. Z regulaminu organizacyjnego ObUM wynika (§ 5), że Naczelnik wykonuje czynności związane ze sprawowaniem przepisów Prawa o miarach, zgodnie z ustalonym obszarem działania, odpowiada więc za nadzór nad wszystkimi grupami urządzeń pomiarowych stosowanych na obszarze działania ObUM. O liczbie nadzorowanych urządzeń świadczy chociażby ilość przeprowadzonych w roku 2016 legalizacji: ciepłomierze – 7.747 szt., wodomierze – 5.216 i liczniki energii elektrycznej – 815. W ocenie NIK, użytkownicy przyrządów pomiarowych nie mogą być utwierdzani w przekonaniu, że nie podlegają kontroli prowadzonej przez administrację miar.

Naczelnik wyjaśnił, że plany kontroli do realizacji na dany rok otrzymuje z OUM Warszawa, a prowadzone z tym zakresie konsultacje dotyczą terminów kontroli uprawnionych do napraw i sprawdzeń tachografów analogowych i cyfrowych, a także ogólnych uzgodnień, co do łącznej wielkości kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych, natomiast ilości i grupy przyrządów typowanych do kontroli są ustalane przez OUM Warszawa. Nadzór metrologiczny sprawowany przez ObUM realizowany jest w oparciu o roczne plany kontroli przekazywane przez OUM w Warszawie.

(dowód: akta kontroli, str. 59, 178 i 184-210)

3. ObUM powinien wystąpić do Prezesa GUM o zmianę zarządzenia nr 34 Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 20 lipca 2006 r.⁸ dot. regulaminu organizacyjnego Obwodowego Urzędu Miar w Lublinie. Ujęte w tym zarządzeniu jako podlegające legalizacji przez ObUM pływakowe mierniki objętości mleka, beczki drewniane i z tworzyw sztucznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli, legalizacji już nie podlegają. Zmieniona została również nazwa podlegających legalizacji wag automatycznych na wagi do pojedynczych ładunków, a do wag porcjujących wymienionych w poz. 22d nie zalicza się już dozowników objętościowych. Zmiany te ObUM uwzględnił na swojej stronie internetowej.

4. W celu ułatwienia typowania użytkowników przyrządów pomiarowych do kontroli należy podjąć działania w celu opracowania elektronicznego rejestru stacji paliw na obszarze działania ObUM, wyposażenia w odmierzacze paliw ciekłych oraz ważności ich świadectw legalizacyjnych na konkretny dzień. Pozyskanie tych informacji w chwili obecnej wymaga analizy danych zawartych w istniejących

⁸ Dz. Urz. Głównego Urzędu Miar z 2006 r. nr 5, poz. 39.

programach oraz wykorzystywania dokumentów sporządzonych na piśmie.

Ocena cząstkowa

ObUM prawidłowo⁹ i bezzwłocznie legalizował m.in. odmierzacze paliw ciekłych oraz taksometry, a także realizował roczne plany kontroli tych urządzeń zgodnie z planami rocznymi otrzymanymi z OUM w Warszawie. W ramach nadzoru sprawowanego nad wykonywaniem przepisów Prawa o miarach nie podejmowano jednak działań wobec przedsiębiorców, którzy wnioski o ponowną legalizację odmierzaczy paliw i taksometrów składali po upływie terminu ważności poprzedniej legalizacji, a prowadzone kontrole nie obejmowały wszystkich grup urządzeń pomiarowych użytkowanych na obszarze działania ObUM. Możliwość monitorowania ważności świadectw legalizacyjnych odmierzaczy paliw ciekłych ograniczał brak w ObUM narzędzi informatycznych w formie elektronicznych rejestrów tych urządzeń pomiarowych, które mogły być również przydatne przy typowaniu ich użytkowników do kontroli.

3. Gospodarowanie zasobami

Opis stanu
faktycznego

1. Obsługę w zakresie spraw kadrowych, prawnych oraz związanych z planowaniem i wykonywaniem budżetu w części dot. ObUM prowadził OUM w Warszawie. W latach 2010-2016 w Urzędzie zatrudnionych było 15 osób, co odpowiadało 14,75 etatu. Pracownicy posiadali kwalifikacje do prawnej kontroli metrologicznej oraz kontroli podmiotów zobowiązanych do przestrzegania przepisów prawa o miarach oraz uczestniczyli w kursach i szkoleniach w zakresie obszarów działalności administracji miar. Wszystkie osoby zatrudnione w Urzędzie posiadały wykształcenie wyższe lub średnie, w tym m.in. 13 osób wykonujących prawną kontrolę metrologiczną i nadzór posiadało wyższe wykształcenie techniczne (w roku 2016 - dziewięć osób i średnie – cztery). W ObUM nie zmieniano struktury organizacyjnej w związku z realizacją strategii GUM.

(dowód: akta kontroli, str. 47-57)

2. W latach 2010-2016 pracownicy Urzędu uczestniczyli w szkoleniach organizowanych głównie przez GUM i OUM, mających na celu spójność w interpretowaniu i stosowaniu przepisów prawa, regulujących legalizację przyrządów pomiarowych oraz ujednolicenie praktyki metrologicznej działalności związanej z legalizacją. Pracownicy nie posiadali dostępu do systemów informacji prawnej typu LEX. Do wykonywania czynności kontrolnych Urząd posiadał samochód dostawczy marki Volkswagen Caddy. Naczelnik wyjaśnił, że zapewnia swoim pracownikom dostęp do aktów prawnych poprzez sieć komputerową i internetową: stronę internetową GUM i poprzez informacje uzyskane z OUM w Warszawie.

(dowód: akta kontroli, str. 337-338)

3. Urząd posiadał sprawne i zalegalizowane kolby pomiarowe II rzędu do sprawdzania i kontroli odmierzaczy paliw ciekłych o pojemności od 2 dm³ do 500 dm³. Kolby posiadały cechy zabezpieczające, umieszczone na podziałce odczytowej i na tablicy znamionowej oraz naklejki określające numer porządkowy wzorca, datę ostatniego i następnego wzorcowania oraz numer inwentarzowy. Urząd prowadził harmonogram wzorcowań kolb pomiarowych. Posiadał przyrządy pomiarowe do sprawdzania dokładności wskazań taksometrów elektronicznych w pojeździe: niezainstalowanych i zainstalowanych. Testery te przechowywane były w zamkniętych pomieszczeniach w pracowni taksometrów.

(dowód: akta kontroli, str. 339)

⁹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

Dyrektor OUM w Warszawie zarządzeniem nr 15 z dnia 26.11.2009 r. w sprawie stempli legalizacyjnych, naklejek i plomb zatraskowych wprowadził w ObUM m.in. zasady pobierania i zdawania stempli legalizacyjnych, naklejek legalizacyjnych oraz plomb zatraskowych, które zmienił zarządzeniem nr 6/2013 z dnia 27.06.2013 r.

Powadzono następującą dokumentację dotyczącą stempli i naklejek legalizacyjnych: ewidencję stempli identyfikacyjnych, ewidencję przyjętych na stan ObUM stempli numerowanych i nienumerowanych, ewidencję wydawanych stempli (pobieranych przez pracowników dokonujących czynności legalizacji) i ewidencję wydawanych naklejek legalizacyjnych.

Wydawanie stempli i naklejek legalizacyjnych pracownikom wykonującym czynności legalizacyjne odbywało się zgodnie z zasadami określonymi w zarządzeniu nr 1/2013 Naczelnika w sprawie wprowadzenia instrukcji gospodarowania numerowanymi naklejkami legalizacyjnymi. Każdy pracownik prowadził od 1.07.2013 r. oddzielną roczną ewidencję naklejek legalizacyjnych, w której podawał m.in.: numer wniosku, rodzaj naklejki, liczbę użytych lub przyjętych naklejek, numery naklejek oraz ich stan magazynowy.

(dowód: akta kontroli, str. 340)

4. Opłaty za wydanie¹⁰ przez Urząd dowodów legalizacji ponownej odmierzaczy paliw i taksometrów elektronicznych pobierane były w wysokości określonej w załącznikach do rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy z dnia 14 października 2004 r.¹¹ oraz z dnia 14 czerwca 2013 r.¹²: za każdy zawór pistoletowy odmierzacza paliw ciekłych innych niż gazy ciekłe w wysokości odpowiednio: 100 zł i 110 zł, za każdy zawór pistoletowy odmierzacza gazu ciekłego propan-butan 200 zł i 220 zł, za taksometr po zainstalowaniu naprawiany lub z uszkodzoną cechą odpowiednio: 100 zł i 110 zł, za taksometr po zainstalowaniu nienaprawiany – 50 zł i 55 zł oraz za zmianę taryfy w okresie ważności legalizacji -20 zł i 22 zł. Ustalenie wysokości należnej opłaty za wydanie przez ObUM dowodów legalizacji przyrządów pomiarowych dokonywane było podczas przyjęcia wniosku o legalizację. Wnioskodawca informowany był o: kwocie do zapłaty, obowiązku uiszczenia opłaty w kasie ObUM w terminie 7 dni od daty złożenia wniosku lub na wskazane konto bankowe OUM w Warszawie.

(dowód: akta kontroli str. 341)

Ustalone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
------------------------------	--

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.
--------------------------------	---

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

¹⁰ Ustalone na podstawie losowej próby odmierzaczy i taksometrów w łącznej liczbie 80 szt.

¹¹ Dz. U. z 2004 r., Nr 229, poz. 2309 ze zm. – obowiązujące do dnia 26 lipca 2013 r.

¹² Dz. U. z 2013 r., poz. 808 – obowiązujące od dnia 27 lipca 2013 r.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 10 marca 2017 r.

Kontroler

Krzysztof Maliszewski
doradca techniczny

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis